

Stichting Bureau Architectenregister

J A A R V E R S L A G

2007

S

B

A

I

I

I

I

Over de SBA

De Stichting Bureau Architectenregister (SBA) is in 1988 op grond van de Wet op de architectentitel door de Minister van VROM in het leven geroepen. De SBA vervult een aantal taken die haar in die wet zijn opgedragen, te weten

- het beheer van het architectenregister: het verrichten van inschrijvingen en van doorhalingen van inschrijvingen in het architectenregister;
- het verlenen van administratieve bijstand aan de examencommissies voor architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten;
- het op verzoek aan een belanghebbende verstrekken van informatie omtrent de bij of krachtens de Wet op de architectentitel gegeven voorschriften;
- het aan elke verzoeker doen van (schriftelijke) opgave of een persoon in het architectenregister staat ingeschreven en onder welke titel.

Naast deze wettelijke taken is de SBA door de Minister van VROM belast met de afgifte van in de EG-Architectenrichtlijn genoemde attesten en verklaringen en met het verstrekken van informatie aan onderdanen van andere EU-lidstaten over de in Nederland geldende wetgeving met betrekking tot (de positie van) de architect. De Architectenrichtlijn is op 20 oktober 2007 vervangen door de EG-Richtlijn van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. Deze nieuwe richtlijn is onder meer door middel van een wijziging van de Wet op de architectentitel in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd. In de gewijzigde Wet op de architectentitel is de SBA aangewezen als bevoegde autoriteit voor de toepassing van de richtlijn waar het de beroepen van architect, stedenbouwkundige, tuin- en landschapsarchitect en interieurarchitect betreft.

De SBA heeft een signalerende en initiërende functie ten behoeve van de Ministers van VROM, LNV en OCW wat betreft de aansluiting op de beroepspraktijk van de opleidingen op het gebied van de architectuur, stedenbouw, tuin- en landschapsarchitectuur en interieurarchitectuur.

De Wet op de architectentitel biedt de SBA de bevoegdheid door middel van het instellen van een gerechtelijke procedure op te treden tegen het onrechtmatig gebruik van de beschermde architectentitel.

Verder vervult de SBA enkele met de uitvoering van de Wet op de architectentitel samenhangende advieswerkzaamheden ten behoeve van de Ministeries van VROM, OCW en LNV.

De SBA is verantwoording verschuldigd aan de Minister van VROM, aan wie het Jaarverslag en de Jaarrekening ter goedkeuring worden voorgelegd. Tarieven voor de vergoedingen voor de door haar te verrichten wettelijke taken worden door de SBA bepaald, doch dienen door de Minister van VROM te worden goedgekeurd.

De SBA wordt sinds 1994 aangemerkt als zelfstandig bestuursorgaan. Blijkens de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is een zelfstandig bestuursorgaan een bestuursorgaan van de centrale overheid dat bij of krachtens de wet met openbaar gezag is bekleed en dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister. De SBA beschouwt zichzelf als zelfstandig bestuursorgaan voor zover ze op grond van de Wet op de architectentitel de bevoegdheid heeft eenzijdig de rechtspositie van derden te bepalen.

Inhoud

- 5 *Voorwoord*
- 6 *Veranderende wetgeving en toekomst SBA*
- 9 *Registratie*
- 15 *Examens*
- 17 *Opleidingen*
- 18 *Titelbescherming*
- 21 *Advisering omtrent buitenlandse diploma's*
- 23 *Europese aangelegenheden*
- 25 *Bestuur en bureau*
- 26 *Publiciteit en externe relaties*
- 28 *Financiën*
- 29 *Accountantsverklaring*
- 30 *Balans per 31 december 2007*
- 31 *Staat van baten en lasten over 2007*

Voorwoord

Zoals uit dit Jaarverslag moge blijken, was 2007 een hectisch jaar voor de SBA. 839 personen werden ingeschreven in het architectenregister. Het aantal ingeschrevenen in het architectenregister bedraagt aan het eind van 2007 12.632. Deze cijfers tonen aan dat de inschrijving in het architectenregister in toenemende mate van belang is voor het beroepsveld.

Op 20 oktober 2007 zijn de EG-Architectenrichtlijn en de EG-Richtlijnen betreffende een algemeen stelsel vervangen door de EG-Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. De consequenties van deze nieuwe richtlijn zijn op dit moment nog niet uitgekristalliseerd. Wel kan nu reeds worden gesteld dat de "omslag" van erkenning van diploma's naar erkenning van beroepskwalificaties niet zonder gevolgen zal blijven voor het vrije verkeer van architecten binnen de Europese Unie.

In 2007 heeft de SBA veel tijd en aandacht besteed aan de door het Ministerie van VROM opgestelde (concept) wetsvoorstellen tot wijziging van de Wet op de architectentitel strekkende tot implementatie van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties en tot omvorming van de wet tot een krachtiger kwaliteitsinstrument. In beide wetsvoorstellen worden belangrijke regelgevende en uitvoerende taken opgedragen aan de SBA, bijvoorbeeld ten aanzien van bij- en nascholing, beroepservaring, gedragscode en klachtenrecht voor consumenten/opdrachtgevers. Van groot belang is de omvorming van de SBA tot een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet.

Waar de parlementaire behandeling van het implementatiewetsvoorstel inmiddels is afgerond, dient het herzieningswetsvoorstel nog het gehele traject voorafgaand aan de indiening bij

de Tweede Kamer te doorlopen. Rekening houdend met de duur van het wetgevingsproces, betekent dit dat de kwaliteitsversterking van de Wet op de architectentitel op z'n vroegst eind 2009 een feit zal kunnen zijn.

Omdat het wenselijk is dat de in beide wetsvoorstellen vervatte beleidsvoornemens zo spoedig mogelijk effectief worden, mag van de SBA worden verwacht dat tijdig een aanvang wordt gemaakt met de voorbereiding van de invulling en uitvoering van die voornemens. Rond de zomer van 2008 verwacht de SBA een concept-plan van aanpak gereed te hebben voor de uitvoering van de voornemens ter versterking van de kwaliteit van de Wet op de architectentitel. Zolang het wetgevingsproces nog gaande is, brengt de opstelling van een dergelijk plan echter risico's met zich mee.

Tijdens de plenaire behandeling van het implementatiewetsvoorstel in de Tweede Kamer begin 2008 is namelijk gebleken dat er tussen leden van de Tweede Kamer en de Minister van VROM verschil van inzicht bestaat over de praktische en juridische betekenis van de Wet op de architectentitel en de consequenties van de Europese regelgeving. Dit zou ook gevolgen kunnen hebben voor het herzieningswetsvoorstel en het plan van aanpak van de SBA.

Het SBA-bestuur hoopt, in het belang van een voorspoedige effectuering van de voornemens tot versterking van de kwaliteit van de Wet op de architectentitel, dat er tijdig duidelijkheid zal komen over de "politieke haalbaarheid" van het herzieningswetsvoorstel.

Den Haag, mei 2008

Veranderende wetgeving en toekomst SBA

Algemeen

De Wet op de architectentitel legt de taken en bevoegdheden van de SBA vast en omschrijft haar functioneren. De voornemens van het Ministerie van VROM om de Wet op de architectentitel aan te passen ten einde daarvan een krachtiger kwaliteitsinstrument te maken, voor het eerst in 2004 uitgedragen door de toenmalige Minister van VROM mevrouw Sybilla Dekker, zijn dan ook van direct belang voor de SBA, omdat ze bepalend zijn voor haar toekomstige positie en functioneren.

Het spreekt daarom voor zich dat de SBA de uitwerking van die voornemens door het Ministerie van VROM in 2007 met grote aandacht heeft gevolgd. Zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau heeft de SBA actief geparticipeerd in de voorbereiding van de (concept) wetgeving door het Ministerie van VROM.

Hieronder volgt een beknopt overzicht van de ontwikkelingen die zich in 2007 op het gebied van de wetgeving hebben voorgedaan en van de betrokkenheid daarbij van de SBA.

Kwaliteitsversterking

Wet op de architectentitel

Bij brief van 31 oktober 2006 deelde dr. P. Winsemius, die mevrouw Dekker in september 2006 als Minister van VROM was opgevolgd, de Tweede Kamer mee dat hij de door zijn voorganger geïnitieerde beleidsvoornemens om van de Wet op de architectentitel een krachtiger kwaliteitsinstrument te maken, zou voortzetten. Die beleidsvoornemens behelsden onder meer de introductie in de Wet op de architectentitel van een periode van twee jaar beroepservaring als aanvullende eis voor inschrijving in het architectenregister, een gedragscode voor de ingeschrevenen in het register, een klachtrecht voor opdrachtgevers/consumenten en een bij- en nascholingsverplichting voor de ingeschrevenen in het architectenregister. Verder kondigde de Minister in deze brief aan

voornemens te zijn de SBA onder het regime van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen te brengen, zij het omgevormd tot een publiekrechtelijke rechtspersoon. Aangezien de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties, die in het wetsvoorstel tot herziening van de Wet op de architectentitel zou worden verwerkt, uiterlijk op 20 oktober 2007 geïmplementeerd diende te zijn en niet zeker was of het wetsvoorstel dan in werking zou zijn getreden, besloot de Minister in de loop van november 2006 die implementatie in een afzonderlijk wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de architectentitel vast te leggen. Dit wetsvoorstel diende, vooruitlopend op de herziening van de Wet op de architectentitel, zo snel mogelijk in werking te treden.

Implementatiewetsvoorstel

In het implementatiewetsvoorstel wordt de SBA aangewezen als "bevoegde autoriteit" voor de toepassing van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties waar het de architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten betreft. Verder zijn voorschriften opgenomen omtrent de dienstverrichtingsprocedure, is de erkenning van buitenlandse diploma's opgedragen aan de SBA en is bepaald dat de ingeschrevenen in het architectenregister door passende bij- en nascholing op de hoogte dienen te blijven van de vooruitgang op hun vakgebied. Het stellen van regels omtrent de bij- en nascholing, onder meer ten aanzien van het aantal uren, het doen van opgave over de gevolgde bij- en nascholing en de controle op de naleving van de verplichting, was aan de SBA opgedragen.

Als gevolg van de in het kader van de voorbereiding van het wetsvoorstel gevoerd overleg, zag het Ministerie van VROM zich in het voorjaar genoodzaakt de bij- en nascholingsregeling in het implementatiewetsvoorstel te beperken tot de architecten, omdat de Richtlijn

erkenning beroepskwalificaties alleen op die categorie ingeschrevenen betrekking heeft. Na aanpassing van het implementatiewetsvoorstel aan opmerkingen van de Raad van State, is het op 19 juni bij de Tweede Kamer aanhangig gemaakt.

Uit het in september vastgestelde verslag van de Tweede Kamer bleek dat er met name bij de leden van de CDA-fractie twijfels bestonden ten aanzien van de bij- en nascholingsregeling voor architecten. Naar aanleiding daarvan zette de nieuwe Minister van VROM, mevrouw dr. Jacqueline Cramer, in de memorie van antwoord helder uiteen dat en waarom het volgen van bij- en nascholing niet aan de prudentie van de architect kan worden overgelaten en dat de kwaliteit van de architect dient te worden gewaarborgd, opdat een burger die een architect inschakelt erop kan vertrouwen dat zijn belangen optimaal worden behartigd.

Door een samenloop van omstandigheden is de plenaire behandeling van het implementatiewetsvoorstel in de Tweede Kamer, die stond gepland voor december 2007, uitgesteld naar januari 2008. De uitkomst van die behandeling valt daarmee buiten het bereik van dit Jaarverslag.

Bij- en nascholingsproject

Kort nadat het implementatiewetsvoorstel bij de Tweede Kamer aanhangig was gemaakt, is de SBA begonnen met de voorbereiding van de invulling van de wettelijke bij- en nascholingsregeling voor architecten. In september is aan Awareness, Adviesbureau voor beleidsmarketing te Den Haag, opdracht verstrekt voor het opstellen en operationaliseren van een bij- en nascholingsregeling voor architecten, inclusief een "opleidingsaanbod". Van de opdracht maakte tevens onderdeel uit het opstellen en uitvoeren van een communicatieplan, gericht op het tijdig informeren en betrekken van de

architecten bij dit project. In het kader van dit project heeft in het najaar een drietal "kringgesprekken" plaatsgevonden met een representatieve selectie van de geregistreerde architecten en zijn gesprekken gevoerd met "stakeholders", medewerkers van de BNA en betrokken opleidingsinstellingen en met vertegenwoordigers van organisaties van andere beroepsgroepen die reeds een bij- en nascholingsregeling voor hun leden kennen. Op basis van deze gesprekken en de uitkomsten van onderzoek naar voorbeelden van andere beroepsgroepen en andere landen, zijn conclusies getrokken over het draagvlak voor een door de SBA op te stellen bij- en nascholingsregeling en zijn indicaties opgesteld voor criteria waaraan een passend bij- en nascholingsaanbod voor architecten zou moeten voldoen. De definitieve uitwerking van dit project is afhankelijk van de uitkomst van de behandeling van het implementatiewetsvoorstel in de Tweede Kamer.

Herzieningswetsvoorstel

In 2007 zijn door het Ministerie van VROM belangrijke stappen gezet om te komen tot een voor alle betrokken partijen aanvaardbaar wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de architectentitel ten einde daarvan een krachtiger kwaliteitsinstrument te maken.

In de eerste maanden van het verslagjaar heeft overleg plaatsgevonden tussen VROM en andere betrokken Ministeries. In dit kader heeft VROM de mogelijkheden verkend om in het herzieningswetsvoorstel tegemoet te komen aan de bij andere partijen heersende opvatting dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van publiekrechtelijke regelgeving ten aanzien van een vrij beroep als dat van de architect, aan het beroepsveld dient te worden overgelaten. Dit heeft geresulteerd in een voorstel om, naar analogie van bijvoorbeeld advocaten en registeraccountants, voor de architectendisciplines een openbaar lichaam voor beroep of bedrijf

als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet in te stellen.

Dit voorstel is door de Rijksbouwmeester in mei voorgelegd aan de "Klankbordgroep", bestaande uit vertegenwoordigers van alle bij de (uitvoering van) de Wet op de architectentitel betrokken partijen. De leden van de Klankbordgroep bleken in principe positief te staan tegenover de instelling van een openbaar lichaam.

Bij brief van 29 juni heeft het SBA-bestuur de Rijksbouwmeester medegedeeld geen principiële bezwaren te hebben tegen de omvorming van de SBA tot een openbaar lichaam, mits in de wet duidelijk wordt vastgelegd welke taken het openbaar lichaam zal vervullen, een duidelijke afbakening wordt gemaakt tussen de taken en verantwoordelijkheden van het openbaar lichaam enerzijds en de beroepsorganisaties anderzijds en er duidelijke afspraken zullen komen over de organisatorische en financiële consequenties van de herziene Wet op de architectentitel. Verder heeft het SBA-bestuur ervoor gepleit het openbaar lichaam niet direct bij de inwerkingtreding van de herziene Wet op de architectentitel in het leven te roepen, doch eerst na een overgangstermijn van enkele jaren in te stellen.

Tijdens een tweede Klankbordgroepbijeenkomst in juli hebben alle deelnemers hun opvatting over de toekomstige organisatievorm van het architectenregister kenbaar gemaakt. Ook hierbij bleek dat de omvorming van de SBA tot openbaar lichaam breed werd ondersteund. Besloten werd om de concretisering van de beleidsvoornemens tot herziening van de Wet op de architectentitel in een afzonderlijke bijeenkomst met vertegenwoordigers van alle betrokken partijen te behandelen.

Tijdens de bijeenkomst van deze zogenoemde Taskforce, die in september plaatsvond, werd aan de hand van een concept-wetsvoorstel uitvoerig van gedachten gewisseld over de vormgeving van het openbaar lichaam. Verder werd gesproken over de invulling van de beroepservaringsperiode, de bij- en nascholing voor stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten, de relatie tussen het openbaar lichaam en de onderwijsinstellingen, de invulling van de gedragscode, de overgangsbepalingen en de financiële consequenties van het wetsvoorstel.

Op 14 november heeft de Rijksbouwmeester een aangepast concept-wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de architectentitel met concept-memorie van toelichting toegezonden aan de leden van de Klankbordgroep met het verzoek om commentaar. Het SBA-bestuur heeft de Rijksbouwmeester bij brief van 3 december geantwoord de uitgangspunten en grote lijn van het concept-wetsvoorstel te ondersteunen. Verder werden in die brief enkele onderwerpen aangestipt waaromtrent nader overleg wenselijk werd geacht.

Aan het eind van het verslagjaar was de stand van zaken met betrekking tot het herzieningswetsvoorstel aldus, dat het voorstel zou worden aangepast aan de door de Klankbordgroepleden gemaakte opmerkingen en naar verwachting medio van 2008 ter advisering bij de Raad van State aanhangig zou worden gemaakt.

Registratie

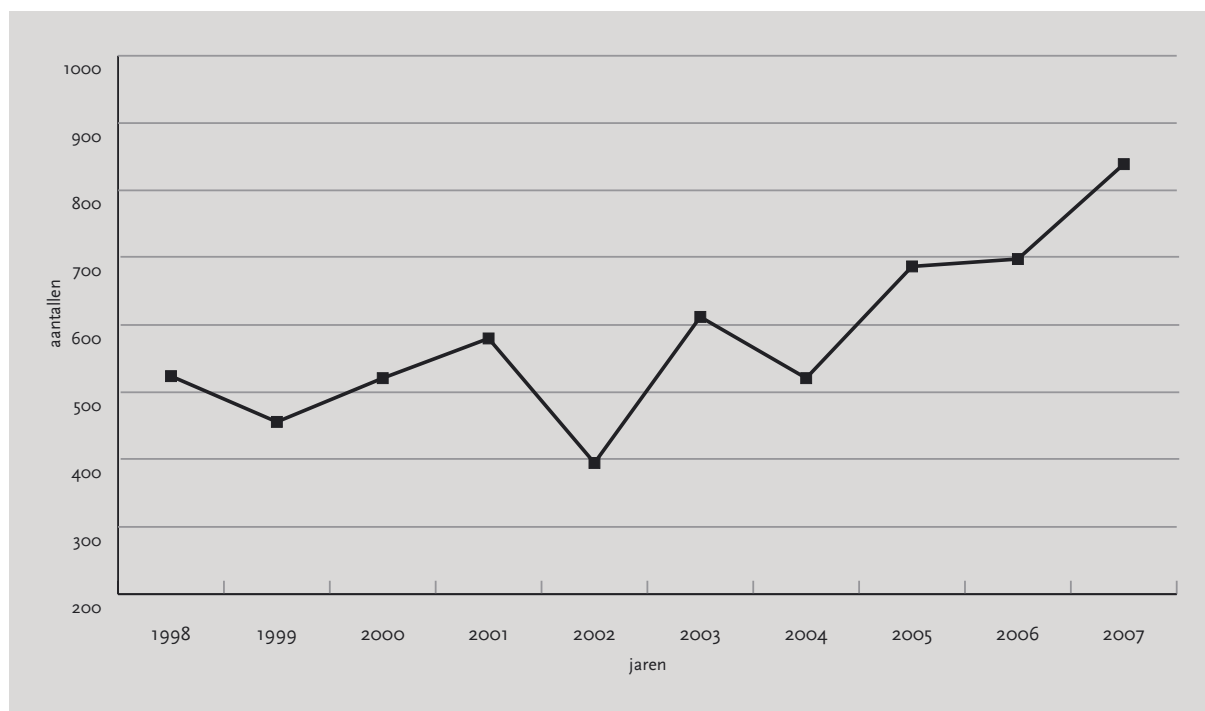
Inschrijvingen

In 2007 werden 651 architecten (78%), 52 stedenbouwkundigen (6%), 42 tuin- en landschapsarchitecten (5%) en 94 interieurarchitecten (11%) ingeschreven in het architectenregister. In totaal verrichtte de SBA in 2007 839 inschrijvingen, aanzienlijk meer dan in 2006 (698). Terwijl in het jaarverslag over 2006 was opgemerkt dat het aantal inschrijvingen in dat jaar het hoogste was sinds 1993 - het jaar waarin de titelbescherming effectief werd -, kan over het aantal inschrijvingen in 2007 worden opgemerkt dat dit zelfs nog hoger is dan in 1993, in welk jaar 828 inschrijvingen werden verricht. Sinds 2005 is sprake van een aantal inschrijvingen dat, gelet op de uitstroom uit het onderwijs, aanzienlijk hoger ligt dan mag worden verwacht.

Grafiek 1 geeft een beeld van de aantallen inschrijvingen in het architectenregister over de afgelopen 10 jaar.

Er is geen eenduidige verklaring te geven voor het hoge aantal inschrijvingen in de laatste jaren. In elk geval blijkt dat het voeren van de architectentitel belangrijk wordt gevonden door de architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten in ons land. De inschrijving in het register is onder meer verplicht voor deelname aan aanbestedingen, prijsvragen en competities. Ook voor het verrichten van activiteiten in andere EU-lidstaten is de inschrijving in het architectenregister een voordeel. Verder speelt een rol dat in 2007 de tweejaarlijkse European-prijsvraag heeft plaatsgevonden. Voor deelname aan die prijsvraag is inschrijving in een architectenregister of een vergelijkbare organisatie vereist. Dit leidt er toe dat architecten, die anders geen reden zouden zien om zich te laten inschrijven in het register, zich met het oog op hun deelname aan die prijsvraag alsnog laten registreren. Ook het feit dat inschrijfgeld

Grafiek 1

en contributie in Nederland lager zijn dan in het buitenland, vormt voor architecten uit andere EU-lidstaten aanleiding om zich in Nederland als architect te laten registreren. Ten slotte zou een verklaring kunnen worden gevonden in het feit dat in het beroepsveld bekend is dat de Minister van VROM voornemens is wijzigingen in de Wet op de architectentitel aan te brengen die de toegang tot het architectenregister in de toekomst mogelijk zullen verzwaren.

De instroom nader beschouwd

Van degenen die zich in 2007 hebben laten inschrijven in het architectenregister is 45% jonger dan 30 jaar; deze categorie bestaat voor 57% uit mannen en 43% uit vrouwen. 44% van degenen die zich in 2007 hebben laten inschrijven, zit in de leeftijdscategorie 30-40 jaar, waarvan 68% mannen en 32% vrouwen. Bij de interieurarchitecten is 74% van de instromers onder de 30 jaar vrouw, bij de stedenbouwkundigen 67%.

Van het aantal personen dat zich in 2007 heeft laten inschrijven in het architectenregister is 61% afgestudeerd op universitair niveau (Technische Universiteit te Delft of Eindhoven dan wel Universiteit van Wageningen), 10% aan een Academie van Bouwkunst en 11% aan een Academie van Beeldende Kunsten (interieurarchitectuur). Daarmee is van de totale instroom van 2007 82% afkomstig uit het Nederlandse Hoger Onderwijs. 17% van de instroom is afgestudeerd in het buitenland (15% in een andere lidstaat van de Europese Unie, 2% in een ander land), terwijl 1% zich heeft laten inschrijven op grond van het getuigschrift van het met goed gevolg afleggen van het architectenexamen op grond van de Wet op de architectentitel. Het volgende overzicht geeft een beeld van de inschrijvingsgronden per discipline:

	archit	stbk	tla	ia
a)	68,5%	81%		
b)	10,5%	13%	14%	
c)			67%	
d)				97%
e)	1%	2%	5%	1%
f)	18%	4%	12%	2%
g)	2%		2%	

- a) diploma Technische Universiteit
- b) diploma Academie van Bouwkunst
- c) diploma Universiteit Wageningen
- d) diploma Academie Beeldende Kunsten
- e) architectenexamen WAT
- f) EU-diploma
- g) diploma buitenland (niet-EU)

De "instroom 2007" bestaat voor 64% uit mannen en 36% uit vrouwen. Bij de architecten die in 2007 zijn ingestroomd is het percentage vrouwen het laagst (31%), bij de interieurarchitecten het hoogst (60%). De verdeling man/vrouw ziet er per discipline in percentages uitgedrukt als volgt uit:

	man	vrouw
architecten	69%	31%
stedenbouwkundigen	54%	46%
tuin- en landschapsarchitecten	45%	55%
interieurarchitecten	40%	60%

In 2007 werden 117 architecten op grond van een in een andere EU-lidstaat of in Zwitserland behaald diploma ingeschreven in het register. Dit is meer dan in 2006 en 2005, in welke jaren 97 respectievelijk 111 personen op grond van een dergelijk diploma werden ingeschreven. In de jaren 2002 tot en met 2004 bedroeg dit aantal respectievelijk 108, 148 en 91.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de landen van herkomst van de EU-diploma's op grond waarvan men zich in 2007 als architect heeft laten inschrijven in het architectenregister. Tussen haakjes staan de verschillen met 2006 aangegeven.

België	8	(+ 1)
Denemarken	1	
Duitsland	48	(+ 5)
Frankrijk		(- 4)
Griekenland	1	(+ 1)
Groot-Brittannië	11	(+ 4)
Ierland	1	
Italië	7	(+ 5)
Oostenrijk	27	(+ 5)
Polen	3	(- 2)
Portugal	1	(- 1)
Roemenië	2	(+ 2)
Spanje	2	(+ 2)
Slovenië		(- 1)
Tsjechië	3	(+ 3)
Zweden	2	(+ 2)
Zwitserland		(- 2)
Totaal	117	(+ 20)

Duitse en Oostenrijkse diplomahouders vormen het grootste aandeel in de instroom van architecten uit andere EU-lidstaten. Een verschil tussen beide soorten diplomahouders is dat iets meer dan 50% van de Duitse diplomahouders in Nederland is gevestigd, terwijl van de Oostenrijkse diplomahouders ruim 80% niet in Nederland is gevestigd.

13 personen werden in 2007 als architect ingeschreven in het register op grond van een door de Minister van VROM "aangewezen" diploma, behaald in een land niet zijnde een EU-lidstaat of Zwitserland. Deze diploma's waren behaald in Argentinië, Australië, Canada, Japan, Servië/Kosovo (2), Macedonië, Rusland (2), Servië, Venezuela en de Verenigde Staten van Amerika (2).

Stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten die onderdaan zijn van een EU-lidstaat of afkomstig zijn uit IJsland, Liechtenstein, Noorwegen of Zwitserland, en die hun diploma hebben behaald in een andere EU-lidstaat of een van de genoemde andere staten, kunnen worden ingeschreven in het architectenregister op grond van een door de verantwoordelijke minister afgegeven EG-verklaring als bedoeld in de Algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's. Op grond van een dergelijke EG-verklaring werden in 2007 2 Duitse diplomahouders als stedenbouwkundige, 3 Duitse en 2 Britse diplomahouders als tuin- en landschapsarchitect en 2 Belgische diplomahouders als interieurarchitect ingeschreven in het architectenregister.

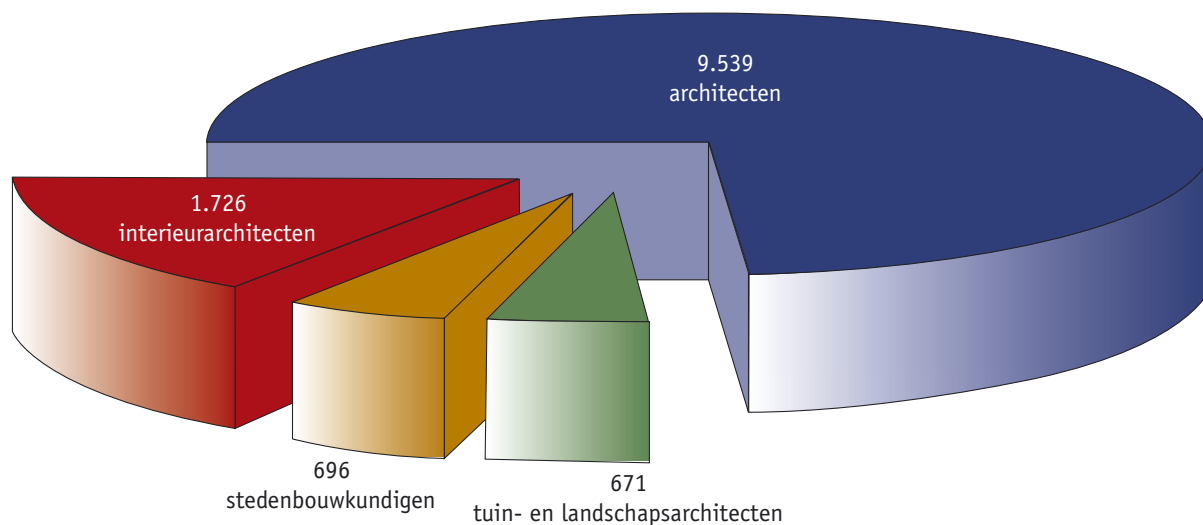
Verder werd één persoon als tuin- en landschapsarchitect ingeschreven op grond van een door de Minister van LNV aangewezen diploma, behaald in de Verenigde Staten van Amerika.

Uitschrijvingen

Van 304 personen - 230 architecten, 18 stedenbouwkundigen, 10 tuin- en landschapsarchitecten en 46 interieurarchitecten - werd in 2007 de inschrijving in het architectenregister doorgehaald. In de meeste gevallen vond de doorhaling plaats op eigen verzoek dan wel wegens het niet voldoen aan de wettelijke verplichting tot het (tijdig) betalen van de jaarlijkse bijdrage.

Het aantal uitschrijvingen is iets lager dan in 2006, waarin 317 uitschrijvingen werden verricht. In 2005 en 2004 vonden 353 respectievelijk 273 uitschrijvingen plaats.

Grafiek 2

De ingeschrevenen

Per 31 december 2007 staan in het totaal 12.632 personen ingeschreven in het architectenregister. Op 31 december 2006 stonden 12.097 personen ingeschreven, zodat het netto aantal ingeschrevenen in het architectenregister in 2007 met 535 is gestegen. In 2006 bedroeg dit aantal 381, in 2005 334. Ook hier is dus sprake van een forse toename.

De verdeling van het aantal ingeschrevenen in het architectenregister per discipline ziet er op 31 december 2007 als volgt uit:

architecten	9.539 (75,5%)
stedenbouwkundigen	696 (5,5%)
tuin- en landschapsarchitecten	671 (5,3%)
interieurarchitecten	1.726 (13,7%)
Totaal	12.632 (100,0%)

Het netto aantal architecten steeg in 2007 met 421, het aantal stedenbouwkundigen met 34, het aantal tuin- en landschapsarchitecten met 32 en het aantal interieurarchitecten met 48. In 2006 bedroegen deze aantallen respectievelijk 304, 25, 23 en 29.

Grafiek 2 geeft de verhouding weer tussen de aantallen ingeschrevenen in het architectenregister per discipline.

Van de ingeschrevenen in het architectenregister is gemiddeld 77,4% man en 22,6% vrouw. Bij de interieurarchitecten is het hoogste percentage vrouwen te vinden (44%), bij de architecten het laagste (18%). De verdeling man/vrouw ziet er per discipline als volgt uit:

	man	vrouw
architecten	82%	18%
stedenbouwkundigen	78%	22%
tuin- en landschapsarchitecten	64%	36%
interieurarchitecten	56%	44%

Uit een vergelijking met voorgaande jaren blijkt dat het percentage vrouwelijke ingeschrevenen in het architectenregister licht stijgt. Gelet op het percentage vrouwen in de jaarlijkse instroom van de afgelopen jaren, mag worden verwacht dat deze tendens de komende jaren zal doorzetten.

De leeftijdsopbouw van de ingeschrevenen in het architectenregister levert het volgende beeld op:

	>80	70-80	60-70	50-60	40-50	30-40	<30
a)	1%	5,5%	14,5%	22%	23%	28%	6%
b)	0,5%	3,5%	20%	26%	15,5%	27%	7,5%
c)	0,5%	3,5%	14,5%	22,5%	28,5%	22,5%	8%
d)	0,5%	3%	16,5%	22,5%	27%	21,5%	9%

- a) *architecten*
- b) *stedenbouwkundigen*
- c) *tuin- en landschapsarchitecten*
- d) *interieurarchitecten*

Van het totale aantal ingeschrevenen in het architectenregister zit 34% in de leeftijdscategorie tot 40 jaar en 45% in de categorie 40-60 jaar.

51% van de ingeschrevenen is afgestudeerd op universitair niveau (Technische Universiteit te Delft of Eindhoven of Universiteit van Wageningen), 16,5% is afgestudeerd aan een Academie van Bouwkunst en 12,5% aan een Academie voor Beeldende Kunsten (interieurarchitectuur). In het totaal is daarmee 80% van de ingeschrevenen in het bezit van het diploma van een Nederlandse hoger-onderwijsinstelling, terwijl 9% van de ingeschrevenen in het buitenland is afgestudeerd (7,5% afkomstig uit de EU, 1,5% afkomstig uit andere landen). 9% is ingeschreven op grond van de overgangsregeling en iets minder dan 1% op grond van het architectenexamen. Zoals te verwachten, begint het percentage ingeschrevenen op grond van de overgangsregeling langzaam terug te lopen.

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de inschrijvingsgronden per discipline.

	arch	stbk	tla	ia
a)	58%	67,5%		
b)		20%	15%	10%
c)			67%	
d)				92%
e)	1%	2%	2%	0,5%
f)	9%	1%	3,5%	1%
g)	2%	<1%	0,5%	0,5%
h)	9%	14,5%	14%	6%
i)	1%		3%	

- a) *diploma Technische Universiteit*
- b) *diploma Academie van Bouwkunst*
- c) *diploma Universiteit Wageningen*
- d) *diploma Academie Beeldende Kunsten*
- e) *architectenexamen WAT*
- f) *diploma EU/EG-verklaring*
- g) *diploma buitenland (niet-EU)*
- h) *overgangsregeling*
- i) *overige*

Per 31 december 2007 staan in totaal 862 bezitters van een in een andere EU-lidstaat (met inbegrip van IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland) afgegeven diploma van een architectuuropleiding ingeschreven in het Nederlandse architectenregister. 181 architecten staan ingeschreven in het register op grond van een in een ander land dan de zojuist genoemde behaald architectuurdiploma. Van deze groep zijn 44 personen in het bezit van een Amerikaans diploma, 35 van een diploma uit het voormalige Joegoslavië c.q. de landen die daarvan deel uitmaakten, 12 van een diploma uit Australië en 11 van een diploma uit Argentinië.

Examens

Op grond van artikel 25, eerste lid, van de Wet op de architectentitel wordt eenmaal per jaar de gelegenheid geboden tot het afleggen van het examen voor architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten of interieurarchitecten. Langs deze weg kunnen personen die niet voldoen aan de bij of krachtens de Wet op de architectentitel gestelde opleidingseisen, alsnog inschrijving in het architectenregister verkrijgen. De omvang en inrichting van de examens is geregeld in het Examenbesluit Wet op de architectentitel, een Algemene maatregel van bestuur uit 1990. De examens worden afgenomen door examencommissies waarvan de leden door de desbetreffende verantwoordelijke minister zijn benoemd. De SBA heeft op grond van artikel 3, tweede lid, van de Wet op de architectentitel de taak de examencommissies administratief te ondersteunen.

Aanmelding

In 2007 meldden zich zestien kandidaten aan voor deelname aan de examens: negen voor het examen voor architecten, één voor het examen voor stedenbouwkundigen, drie voor het examen voor tuin- en landschapsarchitecten en drie voor het examen voor interieurarchitecten. In 2006 was nog sprake van 20 examenkandidaten.

Examen voor architecten

Het eerste onderdeel van het architectenexamen werd in april afgenomen. Van de negen kandidaten werden er door de examencommissie zeven toegelaten tot het tweede examenonderdeel.

In het tweede examenonderdeel dienden de kandidaten een korte scriptie te schrijven over de architectuur van ziekenhuizen en een architectonisch ontwerp te vervaardigen voor een diabeteskliniek met buurtfuncties op een door de examencommissie aangewezen locatie in Den Haag.

In november voerde de commissie gesprekken met de kandidaten over de door hen geschreven scriptie, hun architectuurhistorische kennis en het door hen vervaardigde architectonische ontwerp. Op grond van die gesprekken besloot de commissie aan vier kandidaten het getuigschrift uit te reiken.

Examen voor stedenbouwkundigen

In mei vond het eerste onderdeel van het examen voor stedenbouwkundigen plaats, waaraan door één kandidaat werd deelgenomen. De examencommissie besloot deze kandidaat, op basis van de door haar gepresenteerde, in de praktijk gerealiseerde projecten, in de gelegenheid te stellen het tweede onderdeel van het examen af te leggen.

In dat tweede onderdeel diende de kandidaat een essay te schrijven over een door de examencommissie omschreven onderwerp en een complexe, drie schaalniveaus beslaande, ontwerpogave in de regio Noordvleugel te vervullen.

In december werd de kandidaat door de examencommissie aan de tand gevoeld over het essay en het ontwerp, hetgeen de commissie aanleiding gaf de kandidaat het getuigschrift toe te kennen.

Examen voor tuin- en landschapsarchitecten

Drie kandidaten legden in april het eerste onderdeel van het examen voor tuin- en landschapsarchitecten af. De examencommissie besloot twee kandidaten door te laten naar het tweede examenonderdeel.

In het tweede examenonderdeel dienden de kandidaten een scriptie te schrijven en een ontwerp te vervaardigen. De ontwerpogave omvatte het bepalen van een geschikte locatie voor een (bestaand) museum in het gebied tussen Den Haag en Leiden, het ontwerpen van

een beeldentuin/beeldenpark en het maken van een inrichtingsvoorstel voor de gekozen locatie.

Op basis van de met beide kandidaten gevoerde gesprekken over de scriptie en het ontwerp, besloot de commissie in december aan één kandidaat het getuigschrift uit te reiken.

Examen voor interieurarchitecten

Van de drie kandidaten die in april het eerste onderdeel van het examen voor interieurarchitecten aflegden, werden er door de examencommissie twee toegelaten tot het tweede onderdeel. Eén van hen trok zich kort na de aanvang van dat onderdeel terug.

De overgebleven kandidaat diende in het tweede examenonderdeel een scriptie te schrijven over het beeldende-kunstprogramma van Schiphol en een ontwerp te vervaardigen voor de herbestemming van de Oude Verkeerstoren op Schiphol-Oost tot een hotel voor back-packers met een nader omschreven programma van eisen.

Na een gesprek met de kandidaat over en naar aanleiding van de scriptie en het ontwerp besloot de commissie in oktober dat aan de kandidaat het getuigschrift kon worden uitgereikt.

Bij de formulering van de scriptie-opdracht, de begeleiding van de beide kandidaten en de beoordeling van de scriptie werd de commissie bijgestaan door een door haar aangezochte vakdeskundige, mevrouw H. Saam, directeur van het Museum Hilversum te Hilversum.

Samenstelling examencommissies

De examencommissies waren in 2007 als volgt samengesteld:

Examencommissie voor architecten

prof. ir. L. van Duin (voorzitter), mevrouw ir. M.H. Bosse, ir. J.C. Carp, ir. Kees van der Hoeven en mevrouw ir. M.A. Steigenga.

Examencommissie voor stedenbouwkundigen

ir. E.A.M. Croonen (voorzitter), dr. ir. C.H. Doevendans, ir. P.J. Rijnaarts, mevrouw ir. P.J. Sala en mevrouw ir. H.E.M. van Vliet.

Examencommissie voor tuin en landschapsarchitecten

prof. ir. K. Kerkstra (voorzitter), de heer R.J.M. van Aalderen en ir. J.P.M. van Veelen.

Examencommissie voor interieurarchitecten

mevrouw U.C. Poot (voorzitter), de heer W.A. van Straten en de heer E.A. de Vrijer.

Opleidingen

Masteropleiding Interieurarchitectuur

De invoering van de bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs heeft in het daglicht gesteld dat het inschrijvingsniveau van de registerdisciplines verschilt. Architecten, stedenbouwkundigen en tuin- en landschapsarchitecten worden op grond van het masterdiploma ingeschreven in het architectenregister, terwijl interieurarchitecten op bachelorniveau worden ingeschreven.

De Rijksbouwmeester acht deze uitzonderingspositie voor de interieurarchitectuuropleidingen niet langer gerechtvaardigd. Ook de toenmalige Minister van OCW heeft in september 2006 laten weten niet onwelwillend te staan tegenover het opheffen van de uitzonderingspositie van de interieurarchitectuuropleidingen. In het wetsvoorstel tot herziening van de Wet op de architectentitel is dan ook opgenomen dat inschrijving in het architectenregister als interieurarchitect in de toekomst uitsluitend mogelijk zal zijn op grond van het masterdiploma.

In maart 2007 is het Platform Interieurarchitectuur, waarin het werkveld, de BNI, de interieurarchitectuuropleidingen, de HBO-raad en de SBA zijn vertegenwoordigd, door het bestuurlijk overleg van hogescholen met beeldend kunstonderwijs van de HBO-raad verzocht om, met het oog op de uit de invoering van een masteropleiding voortvloeiende herinrichting van de interieurarchitectuuropleidingen, een beroepsprofiel van de interieurarchitect en een landelijk opleidingsprofiel voor de master- en bacheloropleiding op te stellen.

Na een tussentijdse rapportage aan het bestuurlijk overleg in juni 2007 heeft het Platform, onder voorzitterschap van het SBA-bestuurslid de heer W.S. Ros, in de tweede helft van 2007 hard gewerkt aan het opstellen van een rapport over het beroeps- en opleidingsprofiel voor een nieuw te ontwikkelen Masteropleiding

interieurarchitectuur. Dit document is begin 2008 als advies aan het bestuurlijk overleg aangeboden.

Evaluatie buitenschools curriculum Academies van Bouwkunst

In 2007 heeft een commissie onder voorzitterschap van ir. M.F. Asselbergs een evaluatie verricht van het buitenschools curriculum van de Academies van Bouwkunst. Doel van de evaluatie was de effectiviteit van het buitenschools curriculum in kaart te brengen en op grond daarvan aanbevelingen te doen voor de herziening van de Wet op de architectentitel. Verder was het de bedoeling indicatief en verkennend na te gaan welke overeenkomsten en verschillen er zijn tussen de aanpak van het door het Atelier Rijksbouwmeester geïnitieerde Experiment Beroepservaring Jonge Architecten en die van het buitenschools curriculum van de Academies.

De commissie bracht in december haar eindrapport uit. Daarin concludeerde ze onder andere dat het buitenschools curriculum van de Academies, ondanks enkele door haar bepleite verbeteringen, binnen de huidige context voldoende van kwaliteit is om opname van de afgestudeerden van de Academies in het architectenregister te rechtvaardigen. Wat de relatie tussen het buitenschools curriculum en de in het wetsvoorstel tot herziening van de Wet op de architectentitel voorziene invoering van een tweejarige beroepservaringperiode betreft, stelde de commissie dat inschrijving in het architectenregister van afgestudeerden van de Academies onder de herziene wet afhankelijk is van hetgeen door de SBA over de beroepservaringperiode vastgelegd zal gaan worden.

De SBA is bij deze evaluatie van het buitenschools curriculum van de Academies niet betrokken geweest.

Titelbescherming

Inleiding

Op grond van artikel 23, eerste lid, van de Wet op de architectentitel zijn slechts degenen die als architect, stedenbouwkundige, tuinen- en landschapsarchitect of interieurarchitect staan ingeschreven in het architectenregister gerechtigd de desbetreffende titel te voeren. Hetzelfde geldt voor het voeren van afkortingen en woordsamenstellingen (met afkortingen) van deze titels. In artikel 23, tweede lid, van de wet is de SBA de bevoegdheid toegekend om in rechte tegen onrechtmatig titelgebruik op te treden.

In de regel wordt degene die ten onrechte een door de wet beschermde titel voert, door de SBA aangeschreven en in de gelegenheid gesteld zich vrijwillig aan de wet te conformeren. Indien blijkt dat het onrechtmatig gebruik van de architectentitel wordt voortgezet, kan de SBA besluiten een gerechtelijke procedure te starten. Aan het door de rechter opgelegde verbod tot het staken van het titelgebruik wordt gewoonlijk een dwangsom verbonden. Deze dwangsom moet de veroordeelde ertoe brengen het vonnis van de rechter na te leven.

Het komt voor dat personen na een gerechtelijk verbod doorgaan met het onrechtmatig voeren van de titel. In dat geval geeft de SBA een deurwaarder opdracht tot inning van de aldus verbeurde dwangsom. Dit heeft zich in 2007 voorgedaan ten aanzien van een persoon die in 2001 door de rechter was bevolen het onrechtmatig gebruik van de architectentitel te staken en hiermee, ondanks verschillende waarschuwingen van de SBA, toch bleek te zijn doorgegaan.

Rechtspraak

Hierna wordt een tweetal gerechtelijke uitspraken vermeld die de SBA in 2007 heeft verkregen en die inzicht verschaffen in het handhaven van de titelbescherming op basis van de Wet op de architectentitel. De betrokken personen zijn om privacy-redenen aangeduid met de eerste letter van hun achternaam.

■ *De titel architect*

De heer K., die niet staat ingeschreven in het architectenregister, handelde onder de naam "K. en Co architecten" en onder de naam "K. Partners en Architecten". Tevens stond hij vermeld in de rubriek "Architectenbureaus" in de telefoongids en in dezelfde rubriek in de Gouden Gids. Door zich aldus met zijn bureau te presenteren wekte de heer K. ten onrechte de indruk architect te zijn.

Vanaf maart 2006 schreef de SBA de heer K. herhaaldelijk aan met het verzoek zijn presentatie te wijzigen. De heer K. antwoordde dat hij het standpunt van de SBA niet betwistte en dat hij zijn bureaunaam na overleg met zijn accountant zou aanpassen. De presentatie van de heer K. en diens bureau bleef echter ongewijzigd, waarna de SBA tot dagvaarding is overgegaan.

De rechtbank te Dordrecht veroordeelde de heer K. in juni bij verstek tot het staken van het onrechtmatig titelgebruik met oplegging van een dwangsom van € 500 per dag en veroordeling in de proceskosten.

■ *De titel interieurarchitect*

De heer J. meende, gezien zijn internationale reputatie in Italiaanse designkeukens, geen inschrijving in het architectenregister nodig te hebben om de titel interieurarchitect te mogen voeren. Hij presenteerde

zich op zijn website en in advertenties als “interieurarchitect” en gaf geen gevolg aan het verzoek van de SBA dit onrechtmatig titelgebruik te staken. De SBA is daarom tot dagvaarding overgegaan en vorderde de heer J. te gebieden het onrechtmatig titelgebruik te staken met oplegging van een dwangsom van € 1.000 per dag.

In maart 2007 wees de rechtbank te Middelburg vonnis. Aangezien de heer J. geen inhoudelijk verweer voerde tegen de vordering van de SBA wees de rechtbank deze in zijn geheel toe.

De titel stedenbouwkundige

De SBA heeft de gemeente Wassenaar in juni verzocht een van haar werknemers, die zich als “stedenbouwkundige” presenteerde terwijl hij niet staat ingeschreven in het architectenregister, deze titel niet langer te doen voeren. De gemeente Wassenaar stelde in haar reactie dat de betrokken werknemer niet onrechtmatig handelde omdat hij niets anders deed dan zijn officiële functie noemen. De SBA antwoordde hierop dat een gemeentefunctionaris die niet staat ingeschreven in het architectenregister en die bij een gemeente is aangesteld in de functie van stedenbouwkundige, de Wet op de architectentitel overtreedt zodra hij onder de titel stedenbouwkundige naar buiten treedt. De gemeente Wassenaar heeft daarop toegezegd het standpunt van de SBA mee te zullen nemen bij een toekomstige herziening van de functiebenamingen. De gemeente heeft tevens toegezegd de wet ondertussen te zullen respecteren.

In het Jaarverslag 2006 is melding gemaakt van het feit dat gemeenten, door de SBA aangesproken op het feit dat hun niet in het architectenregister ingeschreven medewerkers ten onrechte de titel stedenbouwkundige voeren, weinig begrip en respect bleken te hebben voor de wettelijke bescherming van de titel stedenbouwkundige. Als typerend voorbeeld werd gewezen op de opmerking van het toenmalig hoofd van de Dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting van de gemeente Rotterdam, die antwoordde dat het voor de Dienst niet relevant is of de medewerkers al dan niet staan ingeschreven in het architectenregister. Het lijkt er op dat de Dienst zijn houding in 2007 heeft bijgesteld nadat de SBA had bedreigd een functionaris van die Dienst die zich in het openbaar als “stedenbouwkundige van de gemeente Rotterdam” had gepresenteerd, te dagvaarden. De betrokken functionaris en zijn naaste collega’s namen daarop contact op met de SBA en verklaarden zich aan de wet te zullen conformeren.

Advisering omtrent buitenlandse diploma's

EU-diploma's

Wie op grond van een in een andere EU-lidstaat of in IJsland, Liechtenstein, Noorwegen of Zwitserland behaald hoger-onderwijsdiploma als stedenbouwkundige, tuin- en landschapsarchitect of interieurarchitect in het architectenregister wil worden ingeschreven, dient daartoe een beroep te doen op de Algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's. In die wet zijn regels gesteld ter uitvoering van de EG-Richtlijn betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste 3 jaar worden afgesloten (RAS). Op grond van deze richtlijn dienen onderdanen van andere EU-lidstaten die in hun eigen land op basis van een daarvoor benodigde opleiding een beroep mogen uitoefenen, ook in Nederland te worden toegelaten tot de uitoefening van hetzelfde, gereguleerde, beroep. Betrokkenen dienen daartoe de verantwoordelijke minister te verzoeken om afgifte van een zogenoemde EG-verklaring.

Aangezien er sprake kan zijn van verschillen tussen de opleiding die in de andere EU-lidstaat is genoten en de desbetreffende Nederlandse opleiding, biedt de RAS aan de beoordelende Nederlandse autoriteit de mogelijkheid de buitenlandse opleiding te onderzoeken om te bezien of er sprake is van wezenlijke verschillen in duur of inhoud tussen de buitenlandse en de Nederlandse opleiding. Indien sprake is van dergelijke verschillen, kunnen aan verzoeker aanvullende eisen worden gesteld, zoals het afleggen van een proeve van bekwaamheid of het volgen van een aanpassingsstage. Als aan die eisen is voldaan of wanneer er geen reden is om dergelijke eisen te stellen, ontvangt de bezitter van het diploma van de voor het desbetreffende beroep verantwoordelijke minister de EG-verklaring. Op basis van die verklaring kan men in het architectenregister worden ingeschreven. Een verzoek om afgifte van een EG-verklaring moet worden ingediend bij de

SBA, die een onderzoek instelt en het verzoek, vergezeld van een advies omtrent afgifte van een EG-verklaring, aan de verantwoordelijke minister zendt.

In 2007 bracht de SBA acht adviezen uit omtrent de afgifte van een EG-verklaring: twee aan de Minister van VROM op grond van Duitse diploma's op het gebied van de stedenbouw, vijf aan de Minister van LNV op grond van diploma's op het gebied van de landschapsarchitectuur uit Duitsland, Groot-Brittannië en Polen en één aan de Staatssecretaris van OCW op grond van een Belgisch diploma op het gebied van de interieurarchitectuur.

De Algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's is met ingang van 21 december 2007 ingetrokken en vervangen door de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties, die dient ter implementatie van het procedurele kader van de EG-Richtlijn erkenning beroepskwalificaties. In laatstgenoemde wet is de figuur van de EG-verklaring vervangen door de (ministeriële) erkenning van een beroepskwalificatie. Zoals in het hoofdstuk over de veranderende wetgeving is beschreven, zullen de door de onderdanen van een EU-lidstaat in een andere EU-lidstaat dan Nederland behaalde diploma's op het gebied van de stedenbouw, tuin- en landschapsarchitectuur en interieurarchitectuur na de inwerkingtreding van de wet tot wijziging van de Wet op de architectentitel in verband met de implementatie van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties door de SBA worden erkend.

Aanwijzing buitenlandse diploma's

De Wet op de architectentitel voorziet in de mogelijkheid dat architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten die buiten de EU zijn opgeleid, in het architectenregister worden ingeschreven. Voorwaarde hiervoor is dat het diploma

waarmee de opleiding is afgesloten, door de verantwoordelijke minister is "aangewezen". De SBA wordt door de betrokken Ministers om advies gevraagd over het aanwijzen van deze diploma's.

In 2007 bracht de SBA, evenals in 2005 en 2006, achttien adviezen uit over buitenlandse diploma's. Daarvan hadden er zeventien betrekking op het gebied van de architectuur en één op het gebied van de stedenbouw. De architectuurdiploma's waren behaald in Australië, Brazilië, China, Japan, Moldavië, Nieuw Zeeland, Oekraïne, Rusland (2), Servië/Kosovo, Taiwan, Verenigde Staten van Amerika (5) en Zuid Korea. Het diploma op het gebied van de stedenbouw, waaromtrent advies werd uitgebracht aan de Minister van VROM, was behaald in Brazilië. Ook deze buitenlandse diploma's zullen na de inwerkingtreding van de hierboven bedoelde wet tot wijziging van de Wet op de architectentitel voortaan rechtstreeks door de SBA worden erkend.

Europese aangelegenheden

Richtlijn erkenning beroepskwalificaties

Op 20 oktober 2007 is de op 7 september 2005 door het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie vastgestelde Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties in werking getreden. In deze richtlijn zijn de tot dan toe vigerende sectorale richtlijnen, waaronder de Architectenrichtlijn en de richtlijnen betreffende het algemeen stelsel van erkenning van beroepskwalificaties, samengevoegd. De hoofdlijnen van de Architectenrichtlijn en de Richtlijnen Algemeen stelsel zijn in de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties overgenomen. In die zin zijn de meeste procedures die reeds golden voor de erkenning van de diploma's van architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten en voor het bevorderen van het vrije verkeer van personen in de Europese markt, ook onder de nieuwe richtlijn van toepassing.

Er zijn echter verschillen tussen de oude richtlijnen en de nieuwe. De nieuwe richtlijn is meer gericht op de toelating tot de uitoefening van de onder de richtlijn vallende (circa 800) in de Europese Unie "gereguleerde" beroepen en de erkenning van beroepskwalificaties in plaats van op de erkenning van diploma's. Verder bevat de richtlijn enkele nieuwe bepalingen, zoals bijvoorbeeld de bepaling dat de lidstaten door permanente vorming en opleiding dan wel bij- en nascholing dienen te waarborgen dat personen die hun architectuuropleiding hebben voltooid voldoende op de hoogte kunnen blijven van de vooruitgang op hun vakgebied om hun beroep op een veilige en efficiënte manier te kunnen blijven uitoefenen. Verder zijn er nieuwe bepalingen opgenomen over de vrijheid van dienstverrichting, die als zodanig niet voorkwamen in de Richtlijnen algemeen stelsel. Nieuw is ook de bepaling dat architecten die niet voldoen aan de bepalingen omtrent automatische erkenning, onder bepaalde voorwaarden onder de toepassing van het algemene stelsel kunnen vallen.

Evenals de Architectenrichtlijn, voorziet de nieuwe richtlijn niet in een harmonisatie van de opleidingseisen op het gebied van de architectuur, maar geeft de richtlijn minimum eisen waaraan de opleiding moet voldoen, wil het diploma door de andere lidstaten worden erkend. Lidstaten hebben de bevoegdheid diploma's van architectuuropleidingen die naar hun mening voldoen aan de gestelde minimum eisen, aan te melden bij de Commissie en de andere lidstaten, die de mogelijkheid hebben twijfels over de conformiteit van het opleidingsprogramma met de minimum eisen van de richtlijn naar voren te brengen. Onder de Architectenrichtlijn vroeg de Commissie in geval van twijfel het Raadgevend Comité voor de opleiding op het gebied van de architectuur om advies. Met de inwerkingtreding van de nieuwe richtlijn is het Raadgevend Comité evenwel afgeschaft.

Vanuit de Architects Council of Europe is er bij de Commissie op aangedrongen om alsnog te voorzien in de instelling van een comité van deskundigen dat een oordeel kan geven over een aangemeld diploma waarover twijfels zijn ingebracht. De Commissie lijkt vooralsnog niet voornemens een dergelijk comité in het leven te roepen en wil deze kwesties voorlopig aan de orde stellen in de periodieke bijeenkomsten van de nationale coördinatoren als bedoeld in het artikel 56, vierde lid, van de richtlijn.

De uitvoeringsconsequenties van de nieuwe richtlijn zijn op dit moment nog niet volledig te overzien. De lidstaten en de Commissie zullen eerst de nodige ervaring moeten opdoen met de toepassing van de richtlijn voordat de consequenties in volle omvang helder zullen zijn.

De lidstaten hadden tot 20 oktober 2007 de tijd om de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties in hun nationale recht te implemen-

teren. In Nederland is de richtlijn geïmplementeerd door middel van de op 21 december 2007 in werking getreden Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties. De Minister van VROM heeft ervoor gekozen de richtlijn voor de architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten daarnaast te implementeren via een wijziging van de Wet op de architectentitel.

Architectenrichtlijn

Zoals uit het voorgaande blijkt, was de Architectenrichtlijn tot 20 oktober 2007 nog van toepassing. De SBA is sinds 1989 belast met de uitvoering van die richtlijn. Als zodanig dient de SBA aan Nederlandse architecten die in een andere EU-lidstaat werkzaamheden willen verrichten, attesten af te geven inzake opleiding, praktijkervaring of rechtmatige vestiging. Die attesten dienen door de bevoegde autoriteiten van de andere EU-lidstaten te worden erkend. In die hoedanigheid heeft de SBA tot 20 oktober 2007 elf attesten afgegeven aan negen architecten die vanuit Nederland in een van de andere EU-lidstaten een dienstprestatie wensten te verrichten of zich aldaar wensten te vestigen.

Behalve attesten geeft de SBA op verzoek ook verklaringen uit waarin wordt bevestigd dat de betrokken Nederlandse architect staat ingeschreven in het architectenregister, het behaalde diploma voldoet aan de criteria van de Architectenrichtlijn of dat in Nederland beroepservaring gedurende een bepaalde periode is opgedaan. Deze verklaringen, waarvan er in 2007 enkele tientallen zijn afgegeven, worden door de SBA kosteloos aan de ingeschreven architecten afgegeven.

In de loop van 2007 zijn door de EU-lidstaten tientallen diploma's voor automatische erkenning op grond van de Architectenrichtlijn aangemeld. Medio juni kwam het Raadgevend

Comité te Brussel bijeen om te beraadslagen over twijfels die tegen enkele van die diploma's waren ingebracht. Op grond van door de werkgroep diploma's uitgebrachte adviezen kwam het Comité tot positieve besluitvorming over een drietal Portugese diploma's en werd een negatief oordeel uitgesproken over een Italiaans en een Tsjechisch diploma.

Architects Council of Europe

De SBA is, met de BNA, lid van de Architects Council of Europe (ACE), het Europese platform van architectenorganisaties en -registers van de lidstaten van de Europese Unie. De ACE behartigt de belangen van haar leden, onder meer bij de Europese instellingen, bijvoorbeeld waar het de regelgeving betreft die van invloed kan zijn op de positie van de architecten.

In 2007 is binnen de ACE veel aandacht uitgegaan naar de nieuwe Richtlijn erkenning beroepskwalificaties, de consequenties van de toepassing van die richtlijn en de procedure voor het beoordelen van door de EU-lidstaten aangemelde diploma's van architectuuropleidingen.

Binnen de ACE is een netwerk gevormd van de nationale bevoegde autoriteiten voor de architecten als bedoeld in artikel 56 van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties. Het is de bedoeling dat de verschillende bevoegde autoriteiten in dit netwerk informatie uitwisselen over de erkennings- en toelatingsprocedures in de lidstaten en van gedachten wisselen over de toepassing van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties. De directeur van de SBA participeert in dit netwerk.

Bestuur

Benoemingen

Op grond van artikel 4 van de Wet op de architectentitel worden de voorzitter en leden van het SBA-bestuur door de Minister van VROM benoemd en ontslagen. Ingevolge de SBA-statuten worden de voorzitter en leden benoemd voor een periode van vier jaar; zij zijn na ommekomst van die periode terstond herbenoembaar. In 2007 vonden er geen benoemingen of herbenoemingen plaats.

Samenstelling

Ingevolge de SBA-statuten dient het bestuur, naast de voorzitter, in elk geval te bestaan uit:

- vier leden, afkomstig uit de kring van de architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten, voorgedragen door respectievelijk de BNA, BNSP, NVTL en BNI;
- één lid afkomstig uit de kring van de opdrachtgevers, voorgedragen door Aedes, Neprom en Raad voor Onroerende Zaken;
- één lid afkomstig uit de kring van het Hoger Onderwijs op het terrein van de door het register bestreken vakgebieden;
- één lid afkomstig uit de kring van de consumenten.

Het SBA-bestuur was in 2007 als volgt samengesteld:

mr. P.J. Biesheuvel, voorzitter;
prof. ir. H.C. Bekkering, plaatsvervangend voorzitter, Hoger Onderwijs;
ir. J.P.H. Meijer, secretaris-penningmeester, tuin- en landschapsarchitecten;
mevr. H.W. van Dijk-De Boer, consumenten;
dhr. G. Frishert, stedenbouwkundigen;
mevr. M.G.C. Kleinjans-Pieters, architecten;
dhr. W.S. Ros, interieurarchitecten;
drs. H.D. Werner, opdrachtgevers.

Werkzaamheden

Het bestuur vergaderde in 2007 zes maal. De belangrijkste onderwerpen die tijdens de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen waren de (concept) wetsvoorstellen tot wijziging van de Wet op de architectentitel en de organisatorische en financiële consequenties daarvan voor de SBA, het door de SBA opgestarte bij- en nascholingsproject en de consequenties van de van toepassing verklaring van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen op de SBA. Verder hield het bestuur zich bezig met de reguliere onderwerpen, zoals de financiële, organisatorische en personele aangelegenheden, de effectuering van de titelbescherming en de contacten met het Ministerie van VROM en de beroepsorganisaties.

In januari overlegde het bestuur met de Rijksbouwmeester over de organisatorische en financiële consequenties van de bij- en nascholingsregeling. In december vond bestuurlijk overleg plaats met de Minister van VROM. In dat overleg werd onder meer gesproken over het implementatiewetsvoorstel en de organisatorische en financiële consequenties van de beleidsvoornemens uit het wetsvoorstel tot herziening van de Wet op de architectentitel.

Bureau

Het SBA-bureau bestond eind 2007 uit

- dr. H.A. Groeneveld, directeur
- mevr. ir. L. Blik
- drs. R.C. van der Elst
- dhr. C. Heijna
- mevr. I. Holtman
- mevr. E.A. van der Laan-Post

Publiciteit en externe relaties

In augustus is een editie van het Registernieuws uitgebracht, waarin onder meer is ingegaan op de indiening bij de Tweede Kamer van het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de architectentitel ter implementatie van de Richtlijn erkenning beroepskwalificaties, de bij- en nascholingsverplichting voor architecten en de stand van zaken met betrekking tot het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de architectentitel ten einde daarvan een krachtiger kwaliteitsinstrument te maken.

In maart ontvingen de ingeschrevenen het Registerboekje, waarin de namen en adressen staan vermeld van alle architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten die zijn ingeschreven in het architectenregister. Dit boekje werd eveneens toegezonden aan alle gemeenten en provincies, met een aanbiedingsbrief waarin is gewezen op het belang van inschakeling van een geregistreerde ontwerper. Ook de architectuurcentra en andere instanties voor wie de informatie uit het Register van belang kan zijn, ontvingen een exemplaar van het boekje.

Op de website van de SBA is uitvoerige informatie te vinden over de Wet op de architectentitel, de Europese regelgeving op het gebied van het vrije verkeer van architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten, de inschrijvingsprocedure en de SBA. Via de website kan een ieder nagaan of iemand staat ingeschreven in het architectenregister en voor welke discipline. Via de website kan ook kennis worden genomen van het SBA-Jaarverslag. De SBA-website is in 2007 meer dan 24.000 keer bezocht.

De werkomgeving van de SBA bestaat op nationaal niveau uit de ingeschrevenen in het architectenregister en degenen die daarin ingeschreven willen worden, de beroepsorganisaties (BNA, BNSP, NVTL en BNI), de onderwijsinstellingen die opleidingen aanbieden waarvan het diploma toegang geeft tot het

architectenregister (Universiteiten, Academies van Bouwkunst en Academies voor Beeldende Kunsten) en de bij de uitvoering van de Wet op de architectentitel betrokken ministeries (VROM, LNV en OCW).

Met de beroepsorganisaties wordt op bestuurlijk niveau ten minste eenmaal per jaar overleg gepleegd over onderwerpen die wederzijds van belang zijn. De betrekkingen met de onderwijsinstellingen vinden op ad hoc basis plaats.

In april zag een geactualiseerde studentenbrochure het daglicht. Deze SBA-brochure, die vooral is bedoeld om studerende en net afgestudeerde aan de universiteiten en academies die opleidingen aanbieden waarvan het diploma toegang geeft tot het architectenregister, te wijzen op (het belang van) de inschrijving in het architectenregister, is in mei in grote aantallen aan de betrokken onderwijsinstellingen toegezonden.

Met ambtenaren van het Ministerie van VROM heeft in 2007 regelmatig overleg plaatsgevonden over onderwerpen die de (uitvoering en toekomst van de) Wet op de architectentitel betreffen. Met ambtenaren van de Toezichthouder op Zelfstandige Organen (TopZO) van het Ministerie van VROM heeft overleg plaatsgevonden over het toezicht op de SBA en de consequenties van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen voor de SBA.

Op internationaal niveau heeft de SBA in toenemende mate contact met registerorganisaties en vergelijkbare organisaties uit andere EU-lidstaten. Dit wordt mede in de hand gewerkt door het door de Architects Council of Europe (ACE) opgerichte Netwerk van bevoegde autoriteiten op het gebied van de architectuur.

Financiën

Het totaal van de baten van de SBA bedroeg in 2007 € 733.872. De belangrijkste bron van inkomsten wordt gevormd door de opbrengst van de jaarlijkse bijdragen (€ 586.153). De jaarlijkse bijdrage was voor 2007 vastgesteld op € 50.

Het totaal van de kosten van de SBA bedroeg in 2007 € 758.900. De belangrijkste kostenposten zijn de personeelskosten (€ 391.096), de huisvestingskosten (€ 71.792), de kantoorkosten met inbegrip van de publiciteitskosten (€ 142.820), de algemene kosten (€ 76.597), waaronder de kosten voor het bij- en nascholingsproject (€ 41.851), en de bestuurskosten (€ 22.113).

In vergelijking met 2006 zijn de baten met € 48.784 gestegen. Deze stijging is vooral te danken aan hogere baten uit de jaarlijkse bijdragen (+ € 22.430). De kosten zijn ten opzichte van 2006 met € 82.506 gestegen. De belangrijkste veroorzakers van deze stijging waren de hogere personeelskosten (€ 29.108 hoger dan in 2006) en de kosten voor het bij- en nascholingsproject (€ 41.851).

Een en ander leidt ertoe dat het resultaat over 2007 een nadelig saldo vertoont van € 18.052, hetgeen ten opzichte van het resultaat over 2006 een daling betekent van € 25.442. Het nadelige resultaat is ten laste gebracht van het eigen vermogen.

Het eigen vermogen van de SBA bedraagt per 31 december 2007 € 509.203. Dit eigen vermogen dient er in de eerste plaats toe om de SBA in staat te stellen in onvoorziene gevallen waarin (een belangrijk deel van) de inkomsten wegvallen, gedurende een periode van een jaar te kunnen blijven voldoen aan aangegane verplichtingen (personeelskosten en huur). Voorts dienen bepaalde risico's die voor de SBA als kleine organisatie (redelijkerwijs) niet zijn te verzekeren, vanuit dit vermogen te

worden bekostigd. Te denken valt bijvoorbeeld aan langdurige ziekte of arbeidsongeschiktheid van een of meer medewerkers. Verder dient het eigen vermogen ertoe om tegenvalers in het financieel resultaat, bijvoorbeeld als gevolg van de implementatiekosten van de beleidsvoornemens van de Minister van VROM, te kunnen opvangen of onverwachte uitgaven, bijvoorbeeld wanneer bij een te grote werkdruk extra personeel moet worden aangetrokken, te kunnen financieren. Ten slotte draagt het eigen vermogen ertoe bij om de jaarlijkse bijdrage voor inschrijving in het architectenregister stabiel te kunnen houden.

Een deel van het eigen vermogen is belegd in obligaties. De SBA hanteert een behoudend beleggingsbeleid met een zo laag mogelijk risico.

Hierna zijn opgenomen de op de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 betrekking hebbende accountantsverklaring, alsmede die balans en staat van baten en lasten, zoals deze zijn vervat in de SBA-jaarrekening over 2007.

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben gecontroleerd of de in het jaarverslag 2007 van de Stichting bureau architectenregister op de pagina's 30 en 31 opgenomen balans per 31 december 2007 en staat van baten en lasten over 2007 op de juiste wijze is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2007 van de Stichting bureau architectenregister. Op de begroting 2007 is geen accountantscontrole toegepast. Derhalve zijn de in de staat van baten en lasten opgenomen bedragen met betrekking tot de begroting niet gecontroleerd.

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2007 van de Stichting bureau architectenregister. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 op de juiste wijze is ontleend aan de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel is de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 in alle van materieel belang zijnde aspecten op de juiste wijze ontleend aan de jaarrekening.

Toelichting

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de stichting en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 dient te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 4 april 2008 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Rotterdam, 10 juni 2008

AREP Rotterdam B.V.

Drs. G. van de Werken RA

Balans per 31 december 2007

Voor resultaatbestemming

	<u>31.12.2007</u>	<u>31.12.2006</u>
	€	€
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Inventaris	39.714	35.197
Financiële vaste activa		
Overige effecten	225.114	283.807
Vlottende activa		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	71.736	12.675
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>53.589</u>	<u>54.338</u>
	125.325	67.013
Liquide middelen	298.811	278.080
	<u>688.964</u>	<u>644.097</u>
Passiva		
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserve	35.000	35.000
Overige reserves	492.255	484.865
Niet-verdeelde resultaat	<u>-18.052</u>	<u>7.390</u>
	509.203	527.255
Voorzieningen	14.525	11.745
Kortlopende schulden		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	20.227	37.980
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	29.348	20.116
Overige schulden en overlopende passiva	<u>115.661</u>	<u>67.001</u>
	165.236	125.097
	<u>688.964</u>	<u>664.097</u>

Staat van baten en lasten over 2007

	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Baten			
Opbrengst contributies	586.153	564.000	563.723
Bijdragen flankerende activiteiten	12.850	15.000	11.950
Gerealiseerde inschrijfgelden	49.501	30.000	41.241
Bijdrage onderzoek buitenlandse diploma's	24.850	15.000	21.700
Opbrengsten examens	38.265	45.000	44.395
Opbrengst attesten	454	900	1.612
Overige opbrengsten	873	600	467
Bijdrage project bij- en nascholing	20.926	-	-
	<u>733.872</u>	<u>670.500</u>	<u>685.088</u>
Directe kosten	28.471	50.500	27.408
	<u>705.401</u>	<u>620.000</u>	<u>657.680</u>
Bruto-omzetresultaat			
Kosten			
Personeelskosten	391.096	352.000	361.988
Afschrijvingen	14.008	25.000	13.308
Overige bedrijfskosten	325.325	298.500	273.960
	<u>730.429</u>	<u>675.500</u>	<u>649.256</u>
Bedrijfsresultaat	-25.028	-55.500	8.424
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	18.895	} 20.000	12.782
Rentelasten en soortgelijke kosten	-11.919	}	-13.816
	<u>6.976</u>	<u>20.000</u>	<u>-1.034</u>
Financiële baten en lasten			
Resultaat boekjaar	<u><u>-18.052</u></u>	<u><u>-35.500</u></u>	<u><u>7.390</u></u>

Colofon

Vormgeving

Creative Company, Den Haag

Druk

Drukkerij Uleman De Residentie, Zoetermeer

Foto's

Stadsarchief in De Bazel, Vijzelstraat, Amsterdam

Ontwerp

Claus en Kaan Architecten/Amsterdam/Rotterdam

Projectarchitecten: Felix Claus en Jaap Gräber

Team: Marc van Broekhuysen, Wing Tang, James Webb, Surya Steijlen, Jan Kerkhoff

Fotografie

Rob Hoekstra Fotografie